

SOME RIGHTS RESERVED

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

Bistånd är inget vapen!

Torbjörn Pettersson
SAKs generalsekreterare

I DET FATTIGA Shulgara-distriktet i Balkhprovin- sen i Norra Afghanistan börjar vårt nya arbete ta fart. 2008 fick SAK extra anslag från Sida för att utvidga verksamheten i de provinser där Sve- rige också har ansvar för återuppbyggnaden inom den internationella säkerhetsstyrkan ISAF. Under några år har vi startat flera modellskolor och stärkt verksamheten inom programmet för afghaner med funktionshinder. Vi satsar också på ordentliga utbildningsinsatser för lokala och provinsiella regeringstjänstemän. När jag under några vinterdagar besöker Balkh överöses jag med beröm för våra medarbetares insatser. Den provinsiella utbildningsdirektören och distrikts-

guvernören hyllar främst vår höga kvalitet i all verksamhet. Men distrikts- guvernören menar också att vi är hans favoritorganisation därför att vi inte är politiska. Jag frågar vad han menar. Han förklarar att vi är viktiga för att vi är en motvikt till USA: "Eftersom USA har sin flagga på allt de bygger och delar ut, tror folk att alla utlänningar kommer från USA. Och det gillar de inte." I sin jordnära observation anknyter guvernören Haji Mashab till en mycket viktig internationell debatt om biståndet till Afghanistan och andra länder i konflikt. Sedan 2006 har USA utvecklat en anti-upprorsstrategi (counterinsurgency strategy, COIN), vars kärna är att vinna sympati och förtroende (Hearts and Minds) bland folket för att vinna kriget mot mot- stånds rörelsen. I fjol publicerade USA:s armé "*Befälhavarens handbok för pengar som ett vapensystem*". Den slår fast att biståndet är ett centralt instrument i den militära strategin. Inför den upptrappning av styrkan i USA som nu genomförs planeras en ökning av den militära befälhavarens bi- stånds budget. Den skall uppgå till 8,4 miljarder kronor – ungefär 16 gånger så mycket som hela den svenska biståndsbudgeten till Afghanistan.

IDÉN BAKOM STRATEGIN är inte orimlig. Tanken är att biståndsprojekt som skolor, kliniker och vägar ska vinna afghanernas sympati och förtro- ende och därmed få dem att vända talibanrörelsen ryggen. Problemet är att biståndsvapnet inte fungerar. Många av de projekt som genomförts har förvisso haft positiva effekter på den fysiska infrastrukturen och för hjälp till nödlidande. Men det militära biståndet har inte lett till ökad stabili- tet. Tvärtom har biståndsprojekt som styrts av militära målsättningar ökat konflikterna i många delar av Afghanistan – etniska och stambaserade motsättningar har förstärkts, talibaner och kriminella har fått betalt för att inte anfälla vägarbetare, korrupta regeringstjänstemän och leverantörer av varor och tjänster har fyllt fickorna med biståndspengar och mångdubblat kostnaderna för infrastrukturprojekt. Det militära biståndet har dessutom gjort att gränsen mellan hjälparbete och militära insatser suddats ut. Det leder till att biståndsarbetare blir mål för motståndsrörelsen och att utrym- met för seriöst, behovsbaserat utvecklingsamarbete minskar.

ATT SÄKERHET OCH UTVECKLING HÄNGER IHOP och är varandras för- utsättningar är en viktig insikt och måste vara en utgångspunkt för om- världens stöd till återuppbyggnaden. Men all erfarenhet från Afghanistan de senaste åren visar att militärt bistånd är ett värdelöst vapensystem. Biståndet bidrar bäst till säkerhet om det utgår från afghanernas behov och rättigheter.

Torbjörn Pettersson, generalsekreterare, Svenska Afghanistankommittén